

morfonim (trg, ulica) postao toponim. Kad se na pr. jedan trg zove *Trg bratstva i jedinstva*, onda je riječ »trg« sastavni dio imena, jer se taj trg zaista tako zove. Drugačije bi bilo, kad bi nekom trgu bilo ime BRATSTVO I JEDINSTVO. Tada bismo napisali trg *Bratstvo i jedinstvo* (vidi već spomenute analogne slučajeve: ulica Glogovac i dr.), i riječ »trg« ne bi bio sastavni dio imena. Iz toga izlazi, da je pravilno napisano i *Trg žrtava fašizma* (a ne: trg Žrtava fašizma ili Trg Žrtava fašizma), *Trg siječanjskih žrtava 1945.* Razumije se, da se onaj dio naziva, koji se sam po sebi piše velikim slovom, piše tako i u cijelom nazivu, na pr. *Trg maršala Tita*, *Trg Republike* (t. j. NRH ili FNRJ), *Trg Francuske Republike*, *Prilaz Jugoslavenske armije*, *Perivoj srpanjskih žrtava*. Isti je slučaj i kod imena ulica, pa će se u skladu s ostalim pravopisnim pravilima (Boranićevim) pisati: *Ulica Trinaeste proleterske brigade* ili: *Ulica XIII. proleterske brigade*, *Ulica Desetoga korpusa* ili: *Ulica X. korpusa*, *Ulica Druge armije* ili: *Ulica II. armije*, *Ulica 8. maja 1945.*, *Ulica braće Kavurića*, *Ulica braće Seljana*, *Ulica prosinčkih žrtava*, *Ulica neznane junakinje*, *Ulica Socijalističke revolucije*.

Možda će nam novi pravopis donijeti kakvih promjena u pogledu pisanja imena ulica i trgova. Kako bilo da bilo, o ovom pitanju valja u pravopisu više reći, nego što se dosada govorilo. Budući da u pravopisima ono nije razrađeno, ljudi od pera, a naročito učitelji i nastavnici, posežu, kad im ustreba, za raznim Popisima ulica i trgova. Tako je i meni došao u ruke Popis, što ga je godine 1954. izdalo izdavačko poduzeće »Epoha« u Zagrebu, u kojem imade toliko pogrešaka i nedosljednosti u pisanju imena ulica i trgova, da me je to upravo potaklo, da se osvrnem na ovaj pravopisni problem.

SVJETLO ILI SVIJETLO?

Alija Nametak

Već od djetinjstva mi je bilo neobično pisati i izgovarati u školi riječ • *svijetlo* (= lux), jer smo za taj pojam imali riječ *svitlo* u Mostaru, ili, kad smo ljetovali u kraju, gdje se ijekavski govorilo, *svjetlo*.

»Nà svjetlo s njim!« »Unesi svjetlo u izbu!« i slično čuo sam od susjedā svake večeri, kad se sjedalo za večeru, u kraju, koji se smatra Toskanom štokavskog govora (Stolački kotar u Hercegovini).

I kasnije, koliko god sam putovao po Bosni i Hercegovini, a obišao sam je barem četiri petine, nisam nikad čuo riječ *svijetlo*, nego samo *svjětlo* ili *svitlo*.

Belić u svome Pravopisu srpskohrvatskog književnog jezika donosi kao ispravan oblik *svjětlo*, tako isto i Vuković u Pravopisu savremenog našeg

jezika, dok Boranić u Pravopisu hrvatskoga ili srpskoga jezika ima oblik »*svijetlo*, svjetlost; ne **svjetlo*«.

Vuk u Srpskom rječniku ima samo riječ *svjetlost*, dok nema imenice ni *svjetlo* ni *svijetlo*. Broz-Iveković u Rječniku hrvatskoga jezika ima *svijetlo*, n., s latinskim značenjem *lux*, *publicum*, dok Ristić-Kangrga u Rečniku srpskohrvatskog i nemačkog jezika ima tu imenicu u ekavskom obliku *světlo*, n., (*Licht*). Radi potpunosti moram spomenuti, da Broz i Iveković navode potvrde iz Stullija i iz Slavonije.

Što se tiče akcenta na ovoj riječi, slušao sam je ovako naglašenu: *svjětlo*. Predlažem stoga, da se javno prodiskutira o tome, kako glasi ta riječ u ostalim ijekavskim govorima i ne bi li se možda u novi pravopis mogao unijeti samo lik *svjetlo*.

No ne bih se mogao složiti s oblicima *svjetloplav*, *svjetlotaman* (šta bi ova druga riječ imala značiti?), kakve navodi Vuković, niti *svjètłēčī*, -ā, -ē u Belića, jer kad je ijekavski oblik pridjeva *svijetao*, -*tla*, -*tlo*, odnosno infinitiva *svijètliti*, zašto bi se dugi jat u osnovnoj riječi pretvarao u složenici, odnosno u participu prezenta, u kratki? Riječ *svijetlotaman* nisam nikad čuo, ali *svijetloplav* se čuje kao dvije odvojene riječi, svaka sa svojim akcentom.

JEDNO PITANJE NAŠE GRAMATIČKE TERMINOLOGIJE

Miroslav Kravar

Točnost nazivâ ima za gramatiku, kao i za svaku drugu nauku, veliku važnost, pa se i ovdje ide za tim, da riječi što bolje pokrivaju pojmove, koji se njima označuju. Ali tako svagda ne biva. Što se baš u gramatici više nego drugdje nailazi na nazive, koji slabo odgovaraju svojim pojmovima, dâ se opravdati njezinom starošću. Nema, može se reći, modernoga jezika, kojega gramatika u pogledu nazivâ ne plaća danak učenju antičkih gramatičara. Toga ima, naravno, i kod nas. Samo ni svi takvi nazivi ne moraju potjecati izvana, jer mogu biti i domaćega podrijetla.

Naša je gramatička terminologija, što se tiče postanja i upotrebe pojedinih naziva, i posebno izučavana.¹ Urađeno je mnogo i na njezinu utvrđivanju i ujednačivanju.² Ali sistematski posao njezina kritičkog ocjenjivanja nije, tako reći, ni započet, iako ne bi bio nipošto suvišan. Ovdje ću

¹ Isp. T. Maretić, Pregled srpskohrvatske gramatičke terminologije XVII., XVIII. i XIX. vijeka, »Rad« 243 (1932), str. 13. i d., gdje se vidi, što u tom pogledu dugujemo latinskom, a što crkvenoslavenskom izvoru.

² Osobito u knjižici Gramatička terminologija (= Srednjoškolska terminologija i nomenklatura, knj. I., sv. 1.), 1932.